

UZASADNIENIE

Braku konieczności od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowe Ostrowy na lata 2023 - 2026”.

Organ opracowujący projekt dokumentu ma obowiązek i kompetencje do analizy treści projektowanego dokumentu pod kątem zapisów art. 46 i 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 ze zm.), zwanej w skrócie ustawą ooś, a następnie podjęcia decyzji w zakresie jego kwalifikacji lub braku kwalifikacji do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Jedynie w przypadku, gdy organ lub podmiot opracowujący projekt dokumentu zakwalifikuje projekt dokumentu do dokumentów opisanych w art. 47 ustawy ooś dodatkowo uzgadnia wymóg przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko z regionalnym dyrektorem ochrony środowiska. W pozostałych przypadkach dotyczących kwalifikacji projektu dokumentu do dokumentów określonych w art. 46 ustawy ooś organ lub podmiot opracowujący projekt dokumentu samodzielnie go kwalifikuje lub nie kwalifikuje do przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Pozostałe opracowywane dokumenty, które nie spełniają przesłanek opisanych w art. 46 i 47 ustawy ooś nie wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko i w konsekwencji nie są poddawane opiniowaniu i uzgadnianiu w ramach strategicznych ocen oddziaływania na środowisko przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska i państwowego wojewódzkiego inspektora sanitarnego.

Wójt Gminy Nowe Ostrowy, jako organ opracowujący kolejną aktualizację dokumentu pn. **„Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowe Ostrowy na lata 2023 - 2026”** zgodnie z posiadanymi kompetencjami dokonał analizy zapisów projektu dokumentu i wskazał, że projekt dokumentu nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko.

Jeżeli projekt dokumentu nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, to nie może być uznany za dokument, o którym mowa w art. 46 pkt 2 ustawy ooś. W związku z powyższym brak jest konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla „Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowe Ostrowy na lata 2023 - 2026”.

Charakter planowanych działań, rodzaj i skala oddziaływań na środowisko oraz cechy obszaru objętego spodziewanym oddziaływaniem powodują, że realizacja zadań proponowanych w planie w określonym horyzoncie czasowym nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko. Oddziaływanie będzie miało charakter krótkoterminowy, a uciążliwości mogą wynikać tylko z prowadzonych robót. Realizacja zamierzeń planu przyczyni się m.in. do poprawy poszczególnych elementów środowiska takich jak: poprawy stanu powietrza atmosferycznego.

Jednocześnie należy zaznaczyć, iż w/w dokument dotyczy obszaru jednej gminy oraz stanowić będzie modyfikacje przyjętego i obowiązującego Programu w stosunkowo niewielkim stopniu.

W przypadku odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w związku z art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.) określa się i analizuje następujące uwarunkowania przedstawione poniżej.

Stopień, w jakim dokument ustala ramy dla późniejszej realizacji przedsięwzięć, w odniesieniu do usytuowania, rodzaju i skali tych przedsięwzięć

Zadaniem JST w tym zakresie jest m.in.:

- prowadzenie ewidencji zasobów azbestowych (baza danych o wyrobach wbudowanych wraz z oceną stanu oraz wyrobów usuwanych) - posiadana obecnie inwentaryzacja jest spisem aktualizowanym każdorazowo po uzyskaniu informacji od właściciela obiektu o jego unieszkodliwieniu,
- przygotowanie i realizacja planu/harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest. Plan określa ilości i terminy usuwania wyrobów azbestowych w zależności od możliwości finansowych gminy i stanu technicznego wyrobów.
- przygotowanie i prowadzenie kampanii informacyjnej mającej na celu zwiększenie świadomości mieszkańców posiadających zasoby azbestowe, m.in. poprzez wskazanie obowiązków i koniecznych czynności jakie muszą być podejmowane podczas użytkowania takich zasobów.

Należy zaznaczyć, iż aktualizowany Program będzie w całości spójny z Planem Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKzA). Realizuje wszystkie założenia i terminy zawarte w programie krajowym.

Założenia poczynione w aktualizacji „Programu...” przewidują zlikwidowanie całych zasobów azbestowych z terenu gminy najpóźniej do roku 2032. Takie tempo usuwania jest zgodne z POKzA 2009-2013, jak również koreluje z założeniami zrównoważonego rozwoju w aspekcie oczyszczania środowiska z substancji szkodliwych i niebezpiecznych, oraz wypełnia zobowiązania w stosunku do regulacji prawnych Unii Europejskiej.

Realizacja aktualizacji programu wpłynie sukcesywnie m.in. na:

- zmniejszenie ilości zabudowanych wyrobów zawierających azbest, przez co ogranicza ilość włókien azbestu w powietrzu atmosferycznym (ograniczana ilość źródeł emisji włókien),
- ograniczenie powstawania dzikich wysypisk odpadów azbestowych (uregulowana gospodarka wyrobami azbestowymi, jak również ewentualne dofinansowanie usuwania azbestu, zmniejszają ilość nieuprawnionych demontaży i wywożenia w ten sposób powstałych odpadów na miejsca do tego nie przeznaczone, czyli najczęściej do lasu lub na pole/ląkę).

Głównym założeniem aktualizacji „Programu...” jest stopniowe eliminowanie ze środowiska wyrobów zawierających azbest.

Aktualizacja „Programu...” wskazuje procedury jakim powinny podlegać wszelkie prace związane z użytkowaniem wyrobów azbestowych – począwszy od składania informacji o użytkowaniu wyrobów azbestowych do Wójta Gminy Nowe Ostrowy, a skończywszy na procedurze transportu odpadów na składowisko odpadów azbestowych.

Należy zaznaczyć, iż na terenie Gminy Nowe Ostrowy nie jest planowane przedsięwzięcie jakim jest składowisko odpadów azbestowych.

Aktualnie całkowita ilość wyrobów/odpadów zawierających azbest znajdująca się na terenie gminy to **około 90 376 m² (1 356Mg)**. Do obliczenia masy wyrobów azbestowych zastosowano przelicznik 1 m² płyty eternitowej waży 15 kg).

Podstawowym zadaniem/procesem, który wynika z założeń programu jest demontaż wyrobów azbestowych (z jednego budynku, bądź z jednego gospodarstwa), który w myśl odrębnych przepisów, musi być realizowany z zachowaniem zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, jak również nie może powodować trwałego zwiększenia się substancji szkodliwej w środowisku. Jednocześnie praktyka firm realizujących tego typu zadania, jak i badania krajowych jednostek badawczych nie stwierdzają wzrostu emisji włókien do

powietrza atmosferycznego podczas prac (pomimo istnienia w przepisach możliwości dopuszczających chwilowy wzrost ilości włókien w powietrzu atmosferycznym w strefie prac).

Realizacja założeń „Programu...” w Gminie Nowe Ostrowy, poprzez m.in. prawidłowe prowadzenie prac remontowych związanych z usuwaniem pokryć azbestowych, przyczynia się do ograniczenia ilości włókien azbestu w powietrzu atmosferycznym, a tym samym nie powoduje pogorszenia się stanu środowiska. Jednocześnie należy zaznaczyć, że sukcesywne usuwanie wyrobów azbestowych zmniejsza liczbę włókien azbestu pozostającą w powietrzu atmosferycznym, poprzez redukcję źródeł pylenia, co poprawia jakość środowiska.

Usuwanie wyrobów azbestowych, jak wspomniano wyżej, dotyczy jedynie lokalnie prowadzonych demontaży co świadczy o tym, że ewentualne oddziaływanie dotyczy tylko najbliższej okolicy, a działania opisane w aktualizacji „Programu...” dotyczą obszaru gminy.

Powiązania z działaniami przewidzianymi w innych dokumentach.

Opracowanie aktualizacji „Programu...” oparte jest na realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów RP 14 maja 2002 roku z uwzględnieniem zmian wprowadzonych „Programem Oczyszczania Kraju z Azbestu” (POKzA) przyjętego przez Radę Ministrów w dniu 15 lipca 2009 r. zmienionego uchwałą Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r.

Przedstawione opracowania mają spójne cele i kierunki działań dotyczące gospodarki odpadami azbestowymi. Realizacja niniejszego „Programu...” bezpośrednio wynika z przyjętych przez gminę planów i programów z zakresu ochrony środowiska i gospodarki odpadami. Ochrona zdrowia ludzkiego oraz stanu środowiska to nadrzędny cel wszystkich dokumentów. Realizacja polityki ekologicznej państwa powinna doprowadzić do zwiększenia bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa.

Przydatność w uwzględnieniu aspektów środowiskowych, w szczególności w celu wspierania zrównoważonego rozwoju, oraz we wdrażaniu prawa wspólnotowego w dziedzinie ochrony środowiska.

W aktualizacji „Programu...” przyjęto zasadę realizacji zadań, które służą zmniejszeniu ilości występowania azbestu i wyrobów azbestowych oraz służą zmniejszeniu narażenia zdrowia ludzi na pył azbestowy. Jest to kierunek działań zgodny z wymogami prawa polskiego i Unii Europejskiej.

„Program...” określa zasady postępowania z odpadami, w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności ich negatywnego oddziaływania na środowisko oraz sposobu unieszkodliwiania odpadów.

Realizacja Programu jest powiązana z realizacją celów „Odnowionej Strategii Zrównoważonego Rozwoju UE”. Strategia zakłada „ostateczne zastąpienie substancji wzbudzających szczególnie duże obawy odpowiednimi alternatywnymi substancjami lub technologiami”. Ponadto zagadnienia związane z azbestem regulują unijne dyrektywy:

- dyrektywa Rady 87/217/EWG z 19.03.1987 r. w sprawie ograniczania zanieczyszczenia środowiska azbestem i zapobiegania temu zanieczyszczeniu,
- dyrektywa Rady 96/61/WE z 24.09.1996 r. dotycząca zintegrowanego zapobiegania zanieczyszczeniom i ich kontroli.

Regulacje zawarte w tych przepisach wdrożone są w krajowych ustawach i rozporządzeniach.

Powiązania z problemami dotyczącymi ochrony środowiska.

Niska społeczna świadomość ekologiczna oraz nieznanymi przepisów prawnych skutkuje niewłaściwym postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest oraz nieprzestrzeganiem narzuconych w aktach prawnych obowiązków dla posiadaczy odpadów. Realizacja jednego z założeń aktualizacji „Programu...” tj. edukacji ekologicznej, pozwoli zmniejszyć skalę tego problemu w odniesieniu do szkodliwości azbestu. Organ zobowiązany jest na bieżąco inwentaryzować obiekty posiadające wyroby zawierające azbest, w celu określenia rozmiaru zagrożenia, jakie niesie za sobą niekontrolowana emisja włókien azbestowych. W związku z powyższym przedmiotowa inwentaryzacja będzie dokumentem „żywym” podlegającym ciągłym aktualizacjom.

Rodzaj i skalę oddziaływania na środowisko, w szczególności:

- **Prawdopodobieństwo wystąpienia, czas trwania, zasięg, częstotliwość i odwracalność oddziaływań.**

Aktualizację „Programu...” sporządzono m.in. w celu wyeliminowania negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców miasta, spowodowanych narażeniem na włókna azbestu, doprowadzenia do sukcesywnej likwidacji negatywnego oddziaływania azbestu na środowisko oraz do spełnienia w określonym horyzoncie czasowym wymogów ochrony środowiska. Dokument dotyczy obszaru jednej gminy - realizacja założeń ma na celu

eliminację z obszaru gminy odpadów oraz materiałów zawierających azbest oraz ochronę zdrowia mieszkańców gminy przed szkodliwymi skutkami zdrowotnymi związanymi z użytkowaniem i usuwaniem wyrobów zawierających azbest. Ponieważ azbest wykorzystany jako pokrycia dachowe przez cały czas jego użytkowania stanowi potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi, tylko jego całkowite usunięcie pozwoli na eliminację tego zagrożenia. Wymiana pokryć dachowych jest bardzo kosztowna i dlatego emisja włókien azbestu będzie występować z różnym zaawansowaniem w zależności od możliwości finansowych właścicieli nieruchomości i oraz pozyskiwania środków zewnętrznych. Przy czym zakłada się, że realizacja tych prac z zachowaniem wszystkich warunków określonych przepisami nie będzie powodować negatywnego oddziaływania na zdrowie mieszkańców i pracowników firm wykonujących prace związane z azbestem.

- Prawdopodobieństwo wystąpienia oddziaływań skumulowanych lub transgranicznych.

Rozwiązania przewidywane w aktualizacji „Programu...” są zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju oraz nie generują nieodwracalnych negatywnych oddziaływań skumulowanych, jak i transgranicznych. Z tytułu wdrożenia analizowanego PUA nie przewiduje się występowania żadnych oddziaływań transgranicznych.

Oddziaływanie obiektów związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest oraz unieszkodliwianiem odpadów może jednak sporadycznie wykraczać poza obszar województwa. Negatywne skutki gospodarowania odpadami mogą być odczuwalne w ościennych gminach przede wszystkim w zakresie powietrza atmosferycznego i w przypadku wystąpienia takiego oddziaływania przede wszystkim w Gminie Nowe Ostrowy.

- Prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożenia dla środowiska.

Aktualizacja „Programu...” prezentuje konkretne działania, pozwalające na zminimalizowanie, w pewnych przypadkach nawet wyeliminowanie negatywnego oddziaływania odpadów/wyrobów zawierających azbest na zdrowie ludzi i środowisko. Brak tych działań skutkowałby dalszym zanieczyszczeniem środowiska azbestem i pogłębianiem się niekorzystnych skutków zdrowotnych oraz środowiskowych (przede wszystkim jakości powietrza). Bez wdrażania rozwiązań zaproponowanych w „Programie...” odpady zawierające azbest będą masowo trafiać na dzikie składowiska

(wprost do lasu lub w przydrożne rowy). Z kolei, wyroby zawierające azbest, takie jak np. płyty i inne elementy budowlane ulegają zużyciu, uszkodzeniom mechanicznym, erozji i wietrzeniu, mogąc uwalniać do środowiska włókna azbestu. Pozostawienie ich w dotychczasowym miejscu i sposobie użytkowania przyczyniłoby się do zwiększonego występowania chorób wywołanych wdychaniem włókien azbestu w populacji mieszkańców miasta. Również postępowanie z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest, bez określonych w Programie procedur dla:

- właścicieli oraz zarządców budynków, przy użytkowaniu obiektów z wyrobami zawierającymi azbest,
- właścicieli i zarządców budynków, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest z tych obiektów lub terenów
- wykonawców prac polegających na usuwaniu wyrobów zawierających azbest, oraz oczyszczania obiektu i terenu wokół,
- prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów niebezpiecznych zawierających azbest,

może spowodować przedostanie się do środowiska szkodliwych mikrowłókien azbestu oraz zwiększenie prawdopodobieństwa ekspozycji wobec osób wykonujących prace remontowe czy rozbiórkowe z użyciem wyrobów i materiałów zawierających azbest.

Zaproponowane w Programie działania przeciwdziałają występowaniu możliwości wpływu wyrobów zawierających azbest na środowisko przyrodnicze i w konsekwencji na zdrowie ludzi. Gdyby nie zostały one podjęte, istnieje realne zagrożenie, że w wielu miejscach miasta stan powietrza atmosferycznego będzie ulegał dalszemu i ciągłemu pogarszaniu. Ma to związek z procesami korozji i erozji powierzchni wyrobów azbestowo - cementowych, których wiek techniczny oceniany jest na maksimum 30 lat. Po tym okresie przyjmuje się, że wyroby zaczynają pylenie samoczynne w określonych warunkach atmosferycznych.

Dodatkowe korzyści z wdrożenia programu obejmują:

- oczyszczenie z azbestu terenu miasta (cel nadrzędny Programu)
- poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców i potencjalne obniżenie przypadków zachorowań spowodowanych szkodliwym działaniem azbestu,
- poprawa stanu technicznego obiektów budowlanych, bezpośredni przyrost wartości naniesień budowlanych i gruntów, w tym również i innych obiektów i mieszkań,
- poprawa wyglądu estetycznego gminy (wzrost walorów estetycznych) oraz co najważniejsze - stanu środowiska.

Aktualizacja „Programu...” określa zadania jakie powinny być zrealizowane w celu usunięcia całości zasobów azbestowych znajdujących się na terenie miasta.

Formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy

Na terenie gminy są cztery przyrodnicze obszary chronione (rezerваты) – „Ostrowy” o pow. 14,37 ha, „Ostrowy – Bażantarnia” o pow. 28,58 ha, „Perna” o pow. 15,75 ha, oraz „Dąbrowa Świetlista” o pow. 40,13 ha. Znajduje się tu także 5 pomników przyrody i trzy parki podworskie. W obrębie gminy znajduje się wiele obiektów zabytkowych m.in. zespół kościoła drewnianego z roku 1681 w Grochowie, zespół kościoła paraf. p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Imielnie, zespół kościoła paraf. p.w. Św. Andrzeja w Woli Pierowej, zespół podworski w Grochowie, zespół podworski w Imielnie, zespół dworski w Mikształu, zespół dworca kolejowego w Ostrowach oraz zespół przemysłowy cukrowni „Ostrowy”.

Jak widać z powyższego zestawienia ogrom obszarów prawnie chronionych zobowiązuje Gminę Nowe Ostrowy do dbania o stan środowiska naturalnego oraz zdrowie mieszkańców i turystów. Przeprowadzenie aktualizacji inwentaryzacji pozwoliło na określenie aktualnego problemu dotyczącego wyrobów azbestowych w mieście oraz pomoże określić kolejność i czas działań mających na celu ostatecznie do roku 2032 całkowite wyeliminowanie wyrobów azbestowych w Gminie Nowe Ostrowy.

Z powodu nie stwierdzonego oddziaływania włókien azbestu na faunę i florę nie można rozpatrywać żadnych skutków ewentualnego oddziaływania.

Należy stwierdzić iż realizacja programu:

- nie powoduje wystąpienia pojedynczych oddziaływań na środowisko.
- nie powoduje wystąpienia oddziaływań skumulowanych i/lub transgranicznych.
- nie powoduje wystąpienia ryzyka dla zdrowia ludzi lub zagrożeń dla środowiska.

Można stwierdzić, że brak podejmowania działań związanych z usuwaniem azbestu, czyli nierealizowanie „Programu...”, powoduje wręcz wystąpienie takich oddziaływań poprzez stałą emisję włókien ze starzejących się wyrobów azbestowych (w miarę upływu czasu każdy wyrób koroduje i zwiększa się ilość samoczynnie uwalniających się włókien do powietrza atmosferycznego)

Podane powyżej dowody na brak oddziaływań na środowisko, jako całość działają również w przypadku występowania na terenie gminy obszarów:

- szczególnych właściwościach naturalnych lub posiadających znaczenie dla dziedzictwa kulturowego.
- objętych ochroną w rozumieniu ustawy z 16 kwietnia 2004 roku o ochronie przyrody lub obszarów podlegających ochronie zgodnie z prawem międzynarodowym

Dodatkowo w aktualizacji „Programu...” wskazane będą aktualne możliwości pozyskiwania dotacji na usuwanie wyrobów azbestowych. Pomoc finansowa ze strony gminy jest niejednokrotnie czynnikiem przyspieszającym ostateczny proces całkowitej eliminacji azbestu z otaczającego nas środowiska.